

Олена Постельжук,

аспірантка Рівненського державного гуманітарного університету

Новітні види інформаційно-аналітичної продукції обласних універсальних наукових бібліотек України

Стаття присвячена розкриттю особливостей наповнення та функціонального призначення нових видів інформаційно-аналітичної продукції обласних універсальних наукових бібліотек України. Наведено приклади інформаційно-аналітичних продуктів ОУНБ України. Розглядаються дайджести як вид інформаційно-аналітичної продукції, який поширений в практиці ОУНБ для забезпечення інформаційних потреб користувачів.

К л ю ч о в і с л о в а: інформаційно-аналітична діяльність, інформаційно-аналітична продукція, інформаційний продукт, дайджест, обласна універсальна наукова бібліотека.

The article reveals the features of content and functional purpose of new types of information and analytical products of the regional universal scientific libraries. Prime examples of informational-analytical products of the regional universal scientific libraries of Ukraine are made. Digests as a type of informational-analytical products, which is widespread in the practice of the regional universal scientific libraries for providing the information needs of users, are examined.

K e y w o r d s: informational-analytical activity, informational-analytical products, information product, digest, regional universal scientific library.

З кожним роком бібліотеки дедалі більше уваги приділяють не тільки збереженню наявних документних ресурсів та забезпеченню читачів інформацією на їх основі, а й всебічному пошуку, аналізу, узагальненню та наданню користувачам значно переробленої та пристосованої до їх потреб нової інформації. Водночас з динамічним розвитком інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек зростає роль їхньої інформаційно-аналітичної продукції (далі ІАП) в обслуговуванні користувачів. Обласні універсальні наукові бібліотеки України (далі ІОУНБ) не стоять осторонь цього процесу, а вдосконалюють і розширюють асортимент власної інформаційної продукції, своїх послуг. Тому вивчення їх досвіду, його узагальнення та оприлюднення є актуальною проблемою сучасного бібліотекознавства.

Тема інформаційної продукції доволі часто висвітлюється на сторінках фахових періодичних видань, її обговорюють учасники наукових конференцій, однак, вона має свої проблемні ділянки. Серед науковців, які активно досліджують це питання, можна назвати Н. М. Кушнарєнко, В. К. Удалову [15], Д. Й. Блюменау [3], В. В. Брежневу, В. А. Мінкіну [4], Г. М. Швецова-Водка,

наприклад, розглядає інформаційну продукцію з позицій бібліографознавства та документознавства [19, 20]. В. Г. Дригайло характеризує інформаційні продукти та послуги в бібліотечній сфері [8]. С. В. Дригайло акцентує увагу на класифікації та застосуванні інформаційних продуктів наукових бібліотек [9].

Значну увагу проблемам інформаційно-аналітичної діяльності, зокрема ІАП, присвячують дослідники Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі – НБУВ). Наприклад, Н. Антономова [1], В. Бондаренко [2] розглядають особливості та основні етапи створення інформаційно-аналітичного продукту як результат інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек. Л. Чуприна висвітлює особливості створення ІАП на основі інформаційних ресурсів НБУВ [18]. І. Вишневська досліджує питання електронної інформаційно-аналітичної продукції як засобу удосконалення обслуговування користувачів [6]. І. Терещенко уточнює зміст поняття «інформаційний ринок» та особливості формування національного ринку електронних інформаційних продуктів та послуг [17].

Інформаційно-аналітична діяльність та створення інформаційно-аналітичних продуктів ОУНБ України ще не стали предметом спеціального

дослідження, хоча побіжні звернення до цих питань можна знайти на сторінках праць, присвячених досвіду роботи окремих ОУНБ.

Мета статті – розглянути особливості новітніх видів інформаційно-аналітичних продуктів ОУНБ України та їх функціональне призначення.

Виклад основного тексту статті ґрунтується на проведеному нами дослідженні веб-сайтів та звітів про діяльність ОУНБ України за 2010–2011 рр.

Варто зазначити, що науковці НБУВ намагаються розкривати переважно власний досвід у сфері інформаційно-аналітичної діяльності. Та це й зрозуміло, адже на базі Національної бібліотеки створена і активно функціонує Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). «Для забезпечення інформаційних потреб користувачів СІАЗ надає такі ІАП, як: інформаційно-аналітичний журнал «Україна: події, факти, коментарі», бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань «Резонанс», інформаційно-аналітичний бюлетень «Прогнози», огляд соціологічних досліджень «Українські інформаційно-аналітичні центри» та багато інших» [1, 259]. Досвід СІАЗ є дуже цінним не лише для науковців, які досліджують інформаційно-аналітичну діяльність бібліотек, а й для бібліотекарів-практиків, адже наукові бібліотеки дедалі активніше долучаються до створення ІАП.

СІАЗ при підготовці ІАП намагається розкривати фонди НБУВ. Тут він тісно співпрацює з іншими підрозділами бібліотеки. Під час створення ІАП широко використовуються бібліографічні дослідження документного потоку відділу довідково-бібліографічного обслуговування, матеріали Інституту архівознавства та інших відділів НБУВ, які є проміжними етапами підготовки ІАП. Як наголошує Н. Вітушко, вкрай важливим у цій роботі є визначення основної мети користувача, щоб краще зрозуміти, в якій формі подавати кінцевий результат інформаційно-аналітичної діяльності бібліотекарів [7, с. 79].

Частина ОУНБ для забезпечення інформаційних потреб користувачів надає перевагу створенню інформаційної продукції традиційної форми, але наближеної до ІАП, а саме: тематичним бібліографічним та біобібліографічним покажчикам, календарям знаменних та пам'ятних дат, оглядам літератури тощо. Однак, багато ОУНБ України при створенні власної ІАП, враховуючи досвід СІАЗ, намагаються робити все можливе, щоб вона відповідала сучасним вимогам.

Наприклад, деякі ОУНБ і раніше створювали персональні пам'ятки, списки літератури, біобібліографічні посібники, присвячені видатним особистостям, знатним землякам. Але останнім часом такі видання набувають нових форм, вони значно багатші змістом. Наприклад, Сумська ОУНБ у 2010 р. створила цікавий, інформаційно насичений, біобібліографічний нарис до 95-річчя від дня народження Й. М. Дудки «Живу – і серцем воскресаю». Нарис має на меті ознайомити користувачів з біографією та творчим доробком відомого в Україні поета Йосипа Дудки. Він адресований літературознавцям, викладачам, учням та студентам, працівникам бібліотек, усім, хто виявляє інтерес до української сучасної літератури. Видання включає біографічний опис життя, підготовлений донькою поета Надією Карпенко, інформацію про вірші, що друкувалися в різних виданнях та в різні роки, про публікації, які висвітлюють життєвий і творчий шлях письменника. Цікавою рубрикою в нарисі є численні відгуки про письменника та його твори, теплі слова вдячності колег по цеху, журналістів, літературознавців за творчість, залишену нащадкам. Особливість побудови видання полягає у гармонійному поєднанні «старих» та «нових» підходів до створення ІП, оскільки вони містять у собі бібліографічні списки літератури, згруповані за тематичним спрямуванням, нові рубрики, згадувані вище. З повнотекстовим варіантом видання можна ознайомитися на веб-сайті бібліотеки [13].

Цікавою, неординарною, формою популяризації сучасної української та зарубіжної літератури, до якої вдаються працівники Івано-Франківської ОУНБ імені І. Франка, є публікація збірки з незвичайною для пересічної людини назвою: літературне ін-фоліо «Час читати». У «Звіті Івано-Франківської ОУНБ імені І. Франка за 2010 рік» зазначається: «...ідея створення [літературного ін-фоліо] виникла завдяки започаткованому у відділі абонементу циклу виставок-знайомств з талановитими письменниками під назвою «Ім'я, яке я відкрив для себе». Це видання є своєрідним продовженням циклу і пропонує інформаційно-бібліографічні матеріали, підготовлені фахівцями відділу. Вони допоможуть розібратися у безмежному морі книг та інших друкованих видань» [11, с. 43]. Упродовж 2010 р. працівники бібліотеки підготували до друку 6 випусків «літературного ін-фоліо» за індивідуальними назвами: «Колізії думки і долі Василя Слупчука», «Проза життя Євгенії Кононенко» та ін. У 2011 р. видавничий проект «літературне ін-фоліо» запропонував чита-

чам чотири нові «літературно-інформаційні путівки»: «Орхан Памук: знаки та символи казкового Сходу», «Фантастичні візії Марини і Сергія Дяченків» та ін. Ці видання вміщують коротку біографію, характеристику творчості письменника, а також представляють окремі книги авторів із фонду бібліотеки.

Відділом літератури з мистецтва цієї ж бібліотеки у 2010 р. було започатковано нову серію «Гості літературно-мистецької вітальні». Це – збірник інтерв'ю, що ставить за мету висвітлення актуальних питань мистецтва, ознайомлення з творчим доробком та неординарними долями талановитих людей. Упродовж 2010 р. було випущено перші 2 випуски цього видання. Перший побачив світ українською та польською мовами. У 2011 р. вийшли 3-й випуск, також українською та польською мовами, та 4-й. Цей вид інформаційної продукції бібліотеки також підпадає під критерій інформаційно-аналітичного продукту. Такі видання покликані знайомити читачів з новими іменами, видатними особистостями та їхніми творами не лише за допомогою бібліографічних відомостей, а й шляхом подання додаткової інформації. Основна відмінність цього виду видання від уже традиційних полягає у тому, що воно розповідає про проведені соціокультурні заходи відділу, а саме, зустрічі з митцями краю. Воно не містить бібліографічних відомостей, які притаманні традиційним формам ІП. Його унікальну структуру становить сукупність інтерв'ю. Безпосереднє спілкування з гостем літературно-мистецької вітальні дає змогу висвітлити його життєвий шлях, розкрити процес пошуку та створення власного творчого «Я», оприлюднити цікаві автобіографічні деталі. Митці у збірнику мають змогу висловлювати власну точку зору про сучасне мистецтво, особливості його розвитку та своє місце в ньому тощо. Тому цей вид видання, на нашу думку, заслуговує на звання «новітній вид ІАП», адже за структурною побудовою, інформаційним наповненням воно кардинально відрізняється від традиційних інформаційних продуктів бібліотек.

Бібліотекарі Рівненської державної обласної бібліотеки (далі – РДОБ) випускають інформаційний бюлетень «Інва.net», який також є яскравим прикладом суто інформаційно-аналітичної продукції. Змістове наповнення бюлетеня здійснюється не лише бібліотекарями, а й провідними спеціалістами державних служб м. Рівного. Видання містить розділи «Сторінка лікаря», «Право», «Нам пишуть» та ін., де читачі мо-

жуть віднайти релевантну своїм запитам інформацію. Крім того, видання містить цікаві життєві історії людей з обмеженими можливостями, що додає наснаги іншим людям та вказує шлях, як пережити важкі хвилини життя, як вийти зі скрутної ситуації. Час від часу на шпальтах «Інва.нету» можна знайти вікторини, тести, конкурси для розкриття талантів громадян з інвалідністю. Це видання одне із небагатьох, котре дбає про людей з обмеженими можливостями, намагається не залишати їх на одинці із проблемами та всіляко сприяти розвитку їх прихованих здібностей. Варто зазначити, що бюлетень виходить у друкованому вигляді, але його також можна переглядати в режимі он-лайн на веб-сайті бібліотеки, що значно додає позитиву установі [14].

Вагомим доробком науково-методичного відділу Житомирської ОУНБ ім. О. Ольжича спільно з Житомирською спеціалізованою загальноосвітньою школою-інтернатом для дітей зі зниженим зором є підготовка інформаційно-аналітичного бюлетеня «Рівноцінне партнерство: попередні підсумки та подальші плани», який вийшов друком у 2011 р. Видання розраховане насамперед на представників влади та органів місцевого самоврядування, фахівців соціальної служби, а також на бібліотечних працівників та інших заінтересованих осіб. Інформаційно-аналітичний бюлетень присвячено результатам вивчення потреб і запитів користувачів з вадами зору щодо інформаційних ресурсів та шляхів їх задоволення в умовах упродовження прогресивних бібліотечних технологій. З цією метою бібліотечні працівники провели ґрунтовне комплексне дослідження, яке включало анкетування, фокус-групи та ін. Видання також містить матеріали, які розкривають можливості забезпечення стратегічної взаємодії бібліотеки та потенційного користувача (у даному випадку – учнів школи-інтернату) шляхом здійснення моніторингу рівня інформаційної культури та трансформування діяльності бібліотеки відповідно до їх запитів.

Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у 2010 р. підготувала вже 3-й випуск альманаху «Подільський книжник», куди включено низку статей, що стали результатом наукових досліджень працівників бібліотеки. У статтях подано основні відомості про фонди відділу рідкісних і цінних видань бібліотеки, висвітлюється розмаїття книжкового і бібліотечного життя регіону ХІХ–ХХ ст. і сьогодення, розкривається особистий внесок земляків у розвиток книжкової культури краю. Статті

органічно доповнюються, розробленими самими бібліотекарями, розділом «Хроніка. Події», в якому висвітлюються найцікавіші події краю та бібліотеки.

Своєю оригінальністю вирізняється і путівник Миколаївської ОУНБ «Бібліотечна палітра Миколаївщини», який виданий українською та англійською мовами [12, с. 33].

Отже, при створенні сучасних видів ІАП бібліотеки використовують не лише власні фонди, а й активно залучають додаткову інформацію, яка дає змогу всебічно розкрити актуальну тему та поширити її на більшу кількість читачів. Зазначені інформаційні продукти, на нашу думку, є універсальними, оскільки можуть включати згруповані за певними темами списки літератури, доповнюватися ілюстративними та іншими матеріалами, статтями провідних спеціалістів з різних галузей знань, результатами проведених досліджень та ін. Така жанрова палітра кардинально відрізняє інформаційно-аналітичний продукт від суто бібліографічного видання. Це дійсно якісно новий вид ІАП.

Вважаємо доречним детальніше проаналізувати ще один вид інформаційно-аналітичної продукції, який виокремлюють провідні науковці України і Росії. Мається на увазі дайджест, який нині застосовують у своїй практиці ОУНБ.

За ДСТУ 3017-95 «Видання. Основні види. Терміни та визначення», дайджест визначається як «видання публікації у вигляді добірки витягів із конкретного тексту, відібраних і згрупованих таким чином, щоб дати про нього загальне уявлення, чи добірки найцікавіших матеріалів, передрукованих з інших видань. Примітка. Дайджести можуть бути неперіодичними, періодичними та продовжуваними» [10, с. 7].

У російському «Новому енциклопедичному словнику» (2004 р.) дефініція цього поняття подається у двох варіантах: «Дайджест (англ. digest – краткое изложение): 1) тип журнала, перепечатаючого матеріали з інших видань в скороченому, як правило, упрощеному виді; 2) массовое издание, содержащее краткое адаптированное изложение популярных произведений художественной литературы» [16, с. 308].

Н. М. Кушнарченко і В. К. Удалова вважають, що «дайджест – це вторинний документ, результат аналітико-синтетичної обробки первинних документів, який містить новий текст «під завдання»: під рішення, яке приймає керівник; під навчальне завдання, запропоноване студентам; під потреби

педагога, бізнесмена, які мають використати новий матеріал і т. д.» [15, с. 326].

Російські науковці В. В. Брежнева і В. А. Мінкіна під «дайджестом» розуміють «фрагменти текстів багатьох документів (цитати, витяги, конспекти, рідше реферати), що дібрані за певною темою, яка не забезпечена узагальнюючими публікаціями, за логікою і сферою інтересів реальних чи потенційних споживачів» [4, с. 130]. На наш погляд, саме це найкраще розкриває загальні особливості цього інформаційного продукту.

З. В. Вахрамеева і І. В. Курбангалеева зазначають, що при складанні дайджестів використовується методика нормалізованого згортання, в результаті якого змінюється фізичний обсяг документа, але при цьому його інформативність не зменшується [6, с. 50].

Дев'ять з двадцяти двох ОУНБ у 2010 р. готували дайджести, що становить 40,9 % від загальної кількості ОУНБ. У 2011 р. ця частка дещо менша – 33,3 %. Серед ОУНБ, які готували дайджести у 2010 р., варто назвати Дніпропетровську ОУНБ ім. Первоучителів Кирила та Мефодія, Запорізьку ОУНБ ім. О. М. Горького, РДОБ, Івано-Франківську ОУНБ ім. І. Франка, Одеську ОУНБ імені М. С. Грушевського, Сумську ОУНБ, Херсонську ОУНБ імені О. Гончара, Чернігівську ОУНБ ім. В. Г. Короленка.

Рекордну кількість випусків дайджестів підготували за цей час Запорізька ОУНБ ім. О. М. Горького, а саме: 5 прес-дайджестів та 1 дайджест. Прес-дайджести створювалися на теми: «Коло професійного читання», «Український вибір: виклики та перспективи». Останній мав продовжуваний характер (видавався щоквартально). Окремий дайджест було підготовлено на тему: «Читання в контексті часу».

Значну кількість дайджестів видали на гора працівники Дніпропетровської ОУНБ ім. Первоучителів Кирила та Мефодія (4), РДОБ (4) та Сумської ОУНБ (3). Зокрема, Дніпропетровська ОУНБ підготувала дайджести публікацій за темами: «Бібліотеки Дніпропетровщини на сторінках місцевої преси у ... році». Дайджест був підготовлений у 8-му та 9-му випусках, кожний з яких видано у 2 частинах. Наприклад: Бібліотеки Дніпропетровщини на сторінках місцевої преси у 2009 р. : дайджест публікацій / упоряд. І. Луньова, Т. Чопова. – Дніпропетровськ : ДОУНБ, 2010. – Вип. 9. – Ч. 1. – 124 с.

Працівники відділу інформації та документів виробничої тематики РДОБ у 2010 р. опублікували дайджести за темами: «Організація дозвілля та по-

пуляризація читання в бібліотеках», «Перепеливництво» та ін.

Спеціалісти Чернігівської ОУНБ ім. В. Г. Короленка у 2010 р. підготували третій випуск дайджесту, який має продовжуваний характер, на тему «Бібліотечний світ».

Отже, теми дайджестів досить різноманітні і сформовані відповідно до особливостей інформаційних запитів користувачів та потреб певного регіону.

Більшість ОУНБ виставляють власні інформаційні видання (бібліографічні посібники, календарі, дайджести, списки літератури тощо) на загальний огляд користувачів на своїх веб-сайтах, розмішуючи їх у розділах «Власні видання», «Видання бібліотеки» або «Ми видаємо» тощо. Така практика значно розширює коло користувачів ІАП, та й інші бібліотеки мають змогу скористатися, взяти за зразок напрацювання своїх колег.

Інформаційні продукти бібліотек є вагомим результатом їхньої інформаційно-аналітичної діяльності, адже вони розроблені на основі аналітико-синтетичного перетворення первинної інформації, мають новітню, ретельно розроблену, структуру та всебічно наповнюються різноманітною інформацією (текстовою, ілюстративною). Такі видання містять також висновки, прогнози розвитку проблемних ситуацій, кожна тема, як правило, супроводжується ґрунтовним бібліографічним списком літератури. Важливо, що при створенні цієї ІАП бібліотекарі намагаються не тільки якомога ширше презентувати власні фонди, але й доповнювати їх додатковими джерелами (інтернет-ресурсами, можливостями МБА тощо). Зазначимо також, що ІАП, яка є кінцевим результатом інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек, може використовуватися і як проміжний інформаційний продукт для створення інших матеріалів.

Отже, переходячи до сучасних форм обслуговування, створюючи нові види інформаційних продуктів, ОУНБ України не відкидають їх традиційні форми. Якісно нові види ІАП виникають поруч із вже добре відомими довідками, бібліографічними списками тощо. Поява нових інформаційних продуктів пов'язана зі змінами інформаційних потреб користувачів, особливостями соціально-культурного, економічного та політичного розвитку суспільства, впливом тотальної інформатизації. Ці видання містять значну кількість повнотекстової інформації, розкривають малодосліджені проблемні теми, котрі мають наукове, соціальне значення, а, отже, значною мірою допомагають отримати

відповіді на актуальні питання з тієї чи іншої галузі знань, сфери діяльності.

Автори, як правило, намагаються додати ексклюзивні рубрики, повнотекстові відомості, що відрізняє ці видання від сигнальної чи анотованої бібліографічної продукції, що створювалась бібліотеками раніше. Це – якісно новий рівень створення ІП. Адже раніше майже всі ІАП створювались як рекомендаційні списки літератури. У крайньому разі вони розмішувалися поряд з довідковою інформацією, що спрямовувало користувача в правильному руслі щодо пошуку інформації. Але такий контент не був відповіддю на поставлене користувачем запитання, а лише вказував шлях її пошуку.

Новітні види ІАП бібліотек на відміну від традиційних містять готову повну відповідь на інформаційний запит користувача або коротку відповідь, але обов'язково з додаванням певних фактів, відомостей та шляхів пошуку додаткової інформації (у вигляді тих же списків літератури, посилань на електронні джерела та веб-сайти).

Можна з впевненістю сказати, що сучасна ІАП є досить популярною серед користувачів. Взяти хоча б рівненський інформаційний бюлетень «Інва.net», який видається з 2002 р. зі значно розширеним тематичним наповненням. 10-річне його існування є вагомим доказом того, що видання затребуване, користується попитом серед читачів бібліотеки, жителів регіону. Заслугою бібліотеки є те, що всі номери (починаючи з № 1) виставлені на веб-сайті установи у повнотекстовому вигляді в режимі реального часу. Це дає змогу віддаленим користувачам, у т. ч. користувачам з обмеженими можливостями, переглядати видання та отримувати не лише відповіді на власні запитання, а й всебічно розвиватися, йти в ногу з часом.

Дослідження показало, що обласні універсальні наукові бібліотеки України намагаються постійно розширяти видовий асортимент власної інформаційної продукції. Вона з кожним роком дедалі більше урізноманітнюється, вдосконалюється, набуває нових форм. Багато бібліотек усвідомлюють необхідність переходу до створення нових видів інформаційної продукції і виявляють у цій справі творчий підхід, розробляють такі інформаційні продукти, які здатні задовольнити найрізноманітніші потреби та найвимогливіші запити сучасних користувачів. Серед новітніх видів інформаційно-аналітичної продукції ОУНБ України можна назвати: біобібліографічний нарис, літературне ін-фоліо, збірник інтерв'ю, інформаційний

(або інформаційно-аналітичний) бюлетень, альманах, путівник, дайджест.

Разом з тим варто зазначити, що дослідженню інформаційно-аналітичної продукції ОУНБ приділяється недостатньо уваги, це питання є мало розробленим і потребує подальшого ґрунтовного аналізу. На особливу дослідницьку увагу заслуговує класифікація інформаційної продукції бібліотек. Вкрай важливо чітко розмежовувати види тих інформаційних продуктів, які є безпосередньо інформаційно-аналітичною продукцією, а які, можливо, перехідною формою з одного виду інформаційної продукції в інший.

Список використаних джерел

1. Автономова Н. Інформаційні продукти та послуги як результат виробничої діяльності бібліотек / Н. Автономова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2009. – Вип. 25. – С. 253–260.
2. Бондаренко В. Технологія створення і специфіка використання інформаційно-аналітичного продукту в контексті запитів сучасних замовників / В. Бондаренко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2009. – Вип. 25. – С. 305–314.
3. Блюменау Д. И. Информационный анализ/синтез для формирования вторичного потока документов / Д. И. Блюменау. – СПб : Профессия, 2002. – 240 с.
4. Брежнева В. В. Информационное обслуживание: продукты и услуги, предоставляемые библиотеками и службами информации предприятий / В. В. Брежнева, В. А. Минкина ; СПбГУКИ. – СПб : Профессия, 2004. – 304 с.
5. Вахрамеева З. В. Дайджест как продукт информационной деятельности / З. В. Вахрамеева, І. В. Курбангалеева // Библиосфера. – 2008. – № 2. – С. 49–53.
6. Вишневська І. Електронні інформаційно-аналітичні продукти бібліотек як засіб удосконалення обслуговування користувачів / І. Вишневська // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2007. – Вип. 18. – С. 5–12.
7. Вітушко Н. Бібліотека як центр інформаційно-аналітичного виробництва / Н. Вітушко // Україна: події, факти, коментарі. – 2010. – № 14. – С. 75–82.
8. Дригайло В. Г. Технология работы библиотеки : науч.-практ. пособие / В. Г. Дригайло. – М. : Либерей-Библиформ, 2009. – 541 с.
9. Дригайло С. В. Бібліотечно-інформаційні продукти і послуги для користувачів наукових бібліотек / С. В. Дригайло // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2010. – № 4. – С. 79–86.
10. ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1995. – 47 с.
11. Звіт про роботу Івано-Франківської обласної універсальної наукової бібліотеки імені І. Франка за 2010 рік / Івано-Франківська ОУНБ. – Івано-Франківськ, 2011. – 46 с.
12. Звіт про роботу Миколаївської обласної універсальної наукової бібліотеки імені О. Гмирьова за 2010 рік / Миколаївська ОУНБ. – Миколаїв, 2011. – 108 с.
13. Звіт про роботу Сумської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Н. К. Крупської за 2010 рік / уклад. Н. В. Дмитракова ; Сумська ОУНБ. – Суми, 2011. – 41 с.
14. Інва.net. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lib.rv.ua/index.php?name=News&new_topic=2 (дата звернення 27.08.12) – Назва з екрана.
15. Кушнарченко Н. М. Наукова обробка документів : підручник / Н. М. Кушнарченко, В. К. Удалова. – 4-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2006. – 334 с.
16. Новый энциклопедический словарь / глав. ред. А. П. Горкин. – М. : Большая рос. энцикл. : РИПОЛ классик, 2004. – 1455 с.
17. Терещенко І. Особливості формування національного ринку електронно-інформаційних продуктів, послуг та сучасна бібліотечна діяльність / І. Терещенко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2011. – Вип. 30. – С. 216–227.
18. Чуприна Л. Інформаційні ресурси НБУВ як джерело для підготовки інформаційно-аналітичної продукції / Л. Чуприна // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2007. – Вип. 18. – С. 188–197.
19. Швецова-Водка Г. М. Вступ до бібліографознавства : навч. посіб. / Г. М. Швецова-Водка. – К. : Кондор, 2004. – 216 с.
20. Швецова-Водка Г. М. Документознавство : навч. посіб. / Г. М. Швецова-Водка. – К. : Знання, 2007. – 398 с.